

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි)
All Rights Reserved]

 ශ්‍රී ලංකා විභාග දෙපාර්තමේන්තුව Department of Examinations, Sri Lanka		25-A S II-II
අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2009 අගෝස්තු අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2009 අගෝස්තු General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2009		
ඉතිහාසය History	II (II කොටස) II (පාඪ II) II (Part II)	

ඉතිහාසයේ ඉතිහාසය - අංක අවමය 1206 ලැබේ

- ලැබෙන ප්‍රශ්නාවලින් තවත් ප්‍රශ්න තුනකට පිළිතුරු සපයන්න.
(ප්‍රශ්න අංක 18 ට පිළිතුරු සැපයීම සඳහා ඉතිහාසයේ දූර මට්ටමේ සහය ඇත.)

II කොටස

1. 'උතුරේ සඳුවැටි වැදගත් වන්නේ ඉන් ලැබෙන ආරක්ෂාව නිසා පමණක් නොව ප්‍රධාන ගංගා දෙසට ප්‍රභවය නිසා ය.' සාකච්ඡා කරන්න.

- උතුරේ සඳුවැටි හඳුනාගැනීම:
 - සීමාලය
 - සිත්දකුණ, කොහිබො, කාරකෝරම්, නිරිතාර, සුලෙයිමාන්
- ආරක්ෂක පවුරක් ලෙස සඳුවැටි වැදගත්කම:
 - උතුරු දෙසින් ආක්‍රමණ / සංක්‍රමණ අපහසුකම්
 - උතුරින් පැමිණිය හැකි ඇතැම් දේශගුණික බලපෑම්වලින් මිදීම
- එසේ වුවද වටහිදින කටයුතු වලින් සබඳතා පැවැත්වීමට අවකාශ සැලසීම:
 - ආක්‍රමණ / සංක්‍රමණ
 - මධ්‍යාසියාවට කෙරුණ ඉන්ද්‍රිය බලපෑම් - දේශපාලන, ආගමික, වාණිජ.
- උතුරේ සඳුවැටිවලින් ආරම්භවන ප්‍රධාන හා අතු ගංගා හඳුනාගැනීම:
 - එම ගංගා ඉතිහාසය තෙරෙහි කළ බලපෑම්.
 - සිත්ති ප්‍රදේශය සාරවත්වීම. එය කන්තාරයේ ව්‍යාප්තිය පිළිබඳව.
 - ගංගා-පවුරා තැනිතලා ප්‍රදේශ ඉන්ද්‍රියාවේ ප්‍රබල අධිරාජ්‍ය බිහිකළ කෝකාන්තත්වය.
 - ජනාවාස ව්‍යාප්තිය: ඉන්දුනිම්ම සිව්පාවාරය, වෙරළින සහායවය, මහා ජනපද සහ රාජාණ්ඩු.

(ලකුණු 14 යි)

2. වෛදික යුගයේ දී ඉන්ද්‍රියාවේ ආර්ය ජනාවාස පිහිටුවීම හා ඒවායේ ව්‍යාප්තිය විස්තර කරන්න.

- ආර්ය නිජභූමිය පිළිබඳ විවිධ අදහස් ඉදිරිපත් වී ඇත. මෑතකදී ඉන්ද්‍රියාව ආර්ය නිජබිම නොවන බවට ප්‍රබල මතයක් ඉදිරිපත් වී ඇත.
 - මධ්‍යාසියාණී, ආර්ක්ටික් ප්‍රදේශය, විශේෂයෙන්, බටහිර සයිබීරියාව, ස්වෙට්ස් කාණ්ඩයේ සහ ස්වෙට්ස් සිත්ද.
- ක්‍රි.පූ. 2 වන සහස්‍රකයේදී පමණ වයඹ දෙසින් ඉන්ද්‍රියාව පැමිණි ආර්යයෝ ස්වකීය සිත්ද ප්‍රදේශයේ මුලින්ම පදිංචි වූ බව සාක්ෂිවලින් සඳහන් ස්ථාන නාම අනුව මැක්ස්මුලර් විස්තර කරයි.
 - ගංගා-යමුනා ගැන සඳහන්වන්නේ දෙකුත්වරකි
 - මුහුද ගැන හෝ විත්තික දැන සිටි බවට සාධක විරලය.
- කාමුල් හා ස්වකීය සිත්ද ප්‍රදේශවල ජනාවාස.
- විවිධ ගෝත්‍ර, ගෝත්‍ර අතර ගැටුම්. (දෙරාඳු යුද්ධය). අවසානයේදී ජයග්‍රාහී වූ ආර්ය ගෝත්‍රයක් වූ හරත ගෝත්‍රයේ නමින් හරත දේශය යන නම බිහිවීම.
- පශ්චාත්-වෛදික යුගයේදී ජනාවාස මධ්‍ය දේශ (ගංගා-යමුනා) දක්වා ව්‍යාප්ත විය.
 - සොළොස්මහා ජනපද - බහුතරය ගංගා-යමුනා නිම්නවල - වයඹදිග ගන්ධාර හා කාම්බෝජ, දකුණින් පර්ෂියාවේ අසමක. (බෙංගාලය, සින්ධු හා දකුණු ඉන්ද්‍රියාවේ ජනාවාස දක්නට නොලැබෙන බව)
- ඉහත කී සොළොස් මහා ජනපද අතරින් හතරක් බලවත් වීම.

(ලකුණු 14 යි)

3. 'අශෝක අධිරාජ්‍යයාගේ අරමුණ වූයේ සාමාන්‍ය රාජ්‍යයක් ගොඩනැගීම ය.' මෙම ප්‍රකාශය පිළිබඳ අදහස් දක්වන්න.

- අශෝක රජු දිග්විජය ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කරමින් ප්‍රතිපත්තියට අවතීර්ණ වූ බව අභිලේඛනවල නිකර නිකර සඳහන් කිරීම.
- සාමාන්‍ය ජීවන රටාවකට අනුබල දෙන මුද්‍රා දහම කෙරෙහි අශෝක රජුගේ ගෞරවයක් පැවැත්ම:
 - ක්‍රිපිටකයේ සාධ
 - ඉමණ මුත්තියෙන්, දෙමාපියන්ට, වැඩිමහල්ලන්ට සහ බන්ධනාගාරගතවූවන්ට කළ යුතු යුතුකම් ගැන සඳහන් කිරීම.
 - සාගරෝම සඳහා සතුන් මැරීම වැළැක්වීම, මුව දඩයම නැවැත්වීම, නිකරුණේ කැලෑ ගිනි කැපීම වැළැක්වීම, පොහෝ දිනවල සතුන් මැරීම තහනම් කිරීම, පක්ෂීන්ට අහසදානයදීම, රජගෙදර ආහාර පිණිස සතුන් මැරීම සීමා කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග ඔහුගේ අරමුණු මෙන්ම ඒවා ක්‍රියාත්මක කළ ආකාරය පැහැදිලි කරයි.

- 42670
- සියලු ආගම්වලට අනුග්‍රහ දැක්වීම, අනා ආගම්වලට හැරවීම නොකළ යුත්තක් බව පැවසීම.
 - සියලු ප්‍රජාව තම දරුවන් බව ප්‍රකාශ කිරීම.
 - තමන්ම වන්දනා ගමන්වල යෙදීම.
 - ධර්ම මහාමාත්‍යවරුන් පත් කිරීම.
 - ස්වකීය රාජ්‍ය තුළ ශිලාලේඛන පිහිටුවමින් උපදෙස් දීම.
 - මිනිසුන්ට සහ සතුන්ට ශිමන්හල්, මාර්ග අසල ළිං ඉදිකිරීම, මාර්ග දෙපස සෙවන දෙන ගස් සිටුවීම, බෙහෙත් උයන් කුරවීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.
- ඉන්දියාවේ ආගමික නීති 14 (3)

4. ඉන්දියාවට එල්ල වූ ඉන්දු-ශ්‍රීක, සහ කුෂාණයන්ගේ ආක්‍රමණ සැකෙවින් විස්තර කරන්න.

- මෞර්ය අධිරාජ්‍යය බිඳවැටීම, මෞර්ය අධිරාජ්‍යයට අයත්ව තිබූ ප්‍රදේශවල විවිධ රාජධානි බිහිවීම. (සුග, කාන්ව, චේදි, සාතවාහන)
- එම දේශපාලන ව්‍යාකූලතා හේතුවෙන් වයඹදිගින් ආක්‍රමණ එල්ලවීම.
- මධ්‍යාසියාව හා බැක්ට්‍රියානු ප්‍රදේශවලින් වයඹදිග කපොලා ඔස්සේ පැමිණි කණ්ඩායම් අතර ඉන්දු-ශ්‍රීක, සක, පාර්තියන් සහ කුෂාණයන් දැක්විය හැකිය.
- ඉන්දු-ශ්‍රීක / බැක්ට්‍රියන් / යවන
 - ක්‍රි.පූ. 250 පමණ බැක්ට්‍රියාවේ පිහිටුවන ලද නිදහස් රාජ්‍යයේ හතරවන පාලක ඩිමෙත්‍රියස් ක්‍රි.පූ. 2 වන සියවස අවසානයේදී ඉන්දියාව ආක්‍රමණය කොට පංජාබ්, පංචාල, මද්‍රා, සාතෙක අල්ලා ගනී.
 - පාටලීපුත්‍ර දක්වාද ආක්‍රමණ මෙහෙයවීය. එහෙත් මව් රටේ (බැක්ට්‍රියාවේ) අභ්‍යන්තර විසඳුම් නිසා ආපසුයාමට සිදුවිය.
 - බැක්ට්‍රියාවේ බලය යුක්තවිට් විසින් අල්ලා ගත් හෙයින් ඩිමිත්‍රියස්ට ඉතිරි වූයේ ඉන්දියානු ප්‍රදේශ පමණි.
 - යුක්තවිට් වරක් ගන්ධාරය ආක්‍රමණය කළද එහි ඔහුගේ බලය පැවතියේ සුළු කාලයකි.
 - ඉන්දියාවේ ඩිමෙත්‍රියස්ගේ පාලන ප්‍රදේශවල අගනුවර සාගල වීම. (සියල්කොට්)
- ඉන්දු-ශ්‍රීකයන් අතර වැදගත් පාලකයෙක් වූයේ මිනාන්ඩර්ය.
 - ඔහුගේ අගනුවර සාගල නුවරයි.
 - ඔහුගේ පාලනය මධ්‍යම ඇෆ්ගනිස්තානය, පංජාබ්, සින්ධු, රාජස්තාන් හා වර්තමාන උත්තර ප්‍රදේශ දක්වා ව්‍යාප්තව තිබිණි.
- අනතුරුව පැමිණි පාලකයෙකු වූ ඇන්ටියාල්සිඩාස්ගේ අගනුවර වූයේ තක්සිලාය.
- සක/සිසියන්
 - යු.එච් ගෝත්‍රිකයන් විසින් මධ්‍යාසියාවෙන් පළවාහරින ලද සක ගෝත්‍රිකයන් බැක්ට්‍රියානු ශ්‍රීකයන්ට තර්ජනයක් විය.
 - එම ප්‍රදේශවලට සංක්‍රමණය වූ මොවුහු, ක්‍රි.පූ. 1 වන සියවස ආරම්භයේදී පළඟට ඉන්දියාව ආක්‍රමණය කළහ. (බෝලාන් ඔස්සේ)
 - ඉන්දු-ශ්‍රීකයන්ගෙන් අනතුරුව වයඹදිග ඉන්දියාවේ බලය අල්ලාගත් ඔවුනට ආරම්භයේදී ඉන්දියානු පාලකයන්ගෙන් එතරම් තර්ජනයක් නොවීය.
 - පසුව උප්පේනි පාලක වික්‍රමාදිත්‍ය විසින් එම ප්‍රදේශවලින් සකවරු පළවා හැරීම. (ක්‍රි.පූ. 58)

- ඉන්දියාවේ බලය අල්ලාගත් සකවරුන්ගේ ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථාන 4 කි. (කක්ෂිලා, මධුරා, උජ්ජේනි, මහාරාෂ්ට්‍ර)
- සුප්‍රසිද්ධ සහ පාලකයන් දෙදෙනෙකු නම් නභපාන (මහාරාෂ්ට්‍ර) සහ රාජදාමන් (උජ්ජේනි) වේ.
 - නභපාන (ක්‍රි.ව. 119-124) - ගුරුව, සුරාෂ්ට්‍ර, කක්ෂිලා, මාල්වා පාලනය කළ ඔහු, වරෙක සාතකර්ණී රජ පරාජය කළේය.
 - රාජදාමන් - සුනාගර්ධි සෙල්ලිපිය (ක්‍රි.ව. 150). ගුරුව, සුරාෂ්ට්‍ර, මාල්වා, රාජපුටානා, සාතකර්ණී රජුන් සමඟ ගැටුම්.

• පාසියන් / පත්‍රව

- ඉරාණයේ දෙසින් පැමිණි ශ්‍රීක සම්භවයක් ඇති ජනතාවක් ඉන්දියානු ලේඛනවල සකවරුන් ලෙස දැක්වේ. (සක-පත්‍රව)
- ඔවුන් අතර සුප්‍රසිද්ධ පාලකයෙක් වූ භොන්ඩොපර්ගත් පංජාබය හා සින්ධි ප්‍රදේශය යටත් කළේය.

• කුෂාණ

- පාසියන්වරුන්ගෙන් අනතුරුව වයඹදිග ඉන්දියාවේ බලයට පැමිණියහ.
- වයඹදිග චීනයේ සිටි හුනාන් විසින් පළවාහරින ලදුව බැක්ට්‍රියාවේ බලය අල්ලාගත් පු-ර්වී ගෝත්‍රයෙන් පැවත එන ගෝත්‍රයකි.
- කුජුල කුඩපයිසස් රජු පළමුව බැක්ට්‍රියාවේ තම බලය තහවුරු කරගත්තේය. ඊළඟට වයඹදිග ඉන්දියාව අල්ලාගත්තේය. (සින්දු නදිය දක්වා)
- ඔහුගෙන් අනතුරුව පැමිණි වීම කුඩපයිසස් ගන්ධාරය හා පංජාබ ප්‍රදේශ අල්ලාගෙන මධුරා දක්වා බලය ව්‍යාප්ත කළේය.
- වඩාත් කැපී පෙනෙනුයේ ඊළඟට පැමිණි කනිෂ්ක රජුය.
 - කාශ්මීරය හා මහධය අල්ලාගත් ඔහුගේ අගනුවර පුරාපුරයයි.
 - පංජාබය, කාශ්මීරය, සින්ධි, පාටලිපුත්‍ර දක්වා වූ ප්‍රදේශ ඔහු අත විය.

(ලකුණු 14 යි)

3. ගුප්ත අධිරාජ්‍යයේ ව්‍යාප්තියට හා ස්ථාවරත්වයට II වන්දගුප්ත රජුගෙන් ලැබුණු දායකත්වය පරීක්ෂා කරන්න.

- සමුද්‍රගුප්ත අධිරාජ්‍යයෙන් අනුප්‍රාප්තිකයා වූ වන්දගුප්ත, අධිරාජ්‍ය ව්‍යාප්තිය සඳහා විවෘත සම්බන්ධතා මෙන්ම සුදු බලයද යොදාගත්තේය.
- විවෘත සම්බන්ධතා:
 - නාග කුමාරිකාවක් වූ කුමරි නාගා විවාහකර ගැනීම.
 - තම දියණිය වූ ප්‍රභාවතී ගුප්ත වාසාවක පාලක II රාජසේනට විවාහ කරදීම.
 - කුන්තලයේ කදම්බ කුමාරිකාවක් විවාහකර ගැනීම.
- සුදු ප්‍රයාණ:
 - මාල්වා, ගුරුව සහ සුරාෂ්ට්‍ර පාලනය කළ උජ්ජේනිහි (බටහිර) සහ පාලකයා වූ II රාජසිංහ පරාජය කොට එම ප්‍රදේශ අධිරාජ්‍යයට ඇදගැනීම.
 - බෙංගාලයේ පාලකයන්ගේ සන්ධානයක් පරාජය කළ බවට මතයක් පවතී. (මෙස්රඩුලි ලිපිය)
 - බැක්ට්‍රියාව දක්වා ආක්‍රමණ මෙහෙය වූ බව, පංජාබයෙන් හිමිබෙහි වූ ප්‍රදේශ අල්ලා නොගෙන එම ප්‍රදේශවල පාලකයන්ගේ අවනතභාවය පමණක් අපේක්ෂා කළ බව.

- බ්‍රික්මපුත්‍ර (නැගෙනහිර) සිට වෙනම (වයඹ) දක්වාද හිමාලය (උතුර) සිට මහාරාෂ්ට්‍රයද ඇතුළු නර්මදාවලින් ඔබ්බටද, බටහිරින් අරාබි මුහුද දක්වාද ප්‍රදේශ ඔහුගේ රාජ්‍යයට අයත් විය.
- වන්දනාදායක වීසින් සමුද්‍රගුප්තයෙන් උරුම වූ අධිරාජ්‍ය ආරක්‍ෂාකර ගනිමින් අධිරාජ්‍යයේ බල ප්‍රදේශ ව්‍යාප්ත කරන ලදී.
- සකවරුන් සතු ප්‍රදේශ අල්ලාගැනීම අධිරාජ්‍යයේ ස්ථාවරත්වයට බෙහෙවින් හේතු විය.
 - > බටහිර මුහුද දෙසින් ආසීර් ලෝකය සමඟ සම්බන්ධතා පැවැත්වීමට මාර්ගය වියැතවීම.
 - > බ්‍රික්ම, කැම්බේ සහ සොපාරා වැනි නැවතොටවල් අත්පත්කර ගැනීම විදේශ වාණිජ සංයුතුවලට උපකාරී වීම.
 - > එම ප්‍රදේශ සමූහයක් වීම. උප්පේති අභ්‍යන්තර වෙළඳාමේ වැදගත් මධ්‍යස්ථානයක් වීම.
- සාම්පෘති පාලනයක් - එය ආර්ථික හා සමාජ දියුණුවට ඉවහල් විය.
- කාර්යක්ෂම පාලනයක් පැවති බවත් පොදු ජන සුභ සාධනය කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ බවත් ශාසිකන්ද වාර්තා කරයි.
- සාහිත්‍යයේ වර්ධනයක් - නවරත්න, සම්භාව්‍ය සුගයට මූලික පදනම් වැටුණ බව.
- හින්දු ආගම සහ බුද්ධාගම වර්ධනය වීම.

(ලකුණු 14 යි)

6. 'ඉප්ත සුගය ඉන්දියා ඉසිභාසයේ සම්භාව්‍ය සුගය ලෙස වර්ණනා කෙරේ.'

- ඉප්ත සුගය පිළිබඳ වටිනා තොරතුරු ලබාදෙන විදේශීය සංචාරකයන් දෙදෙනෙකු නම් කරන්න. පාහියන්, ඉටියි. (ලකුණු 02 යි)
 - ඉප්ත පාලකයන් වීසින් භාවිත කළ රාජකීය විරුද්ධ නාම දෙකක් දක්වන්න. මහාරාජාධිරාජ, වික්‍රමාදිත්‍ය, කවිරාජ, සකාරි, පරම් භගවත (ලකුණු 02 යි)
 - මෙම සුගයේ වැදගත් සංස්කෘතික ලක්ෂණයන් හිදෙනෙකු නම් කරන්න. කාලිදාස, විශාකදත්ත, ඉද්‍රක, (භරිසේන) භාස (ලකුණු 03 යි)
 - ඉප්ත සුගය ඉන්දියා ඉසිභාසයේ සම්භාව්‍ය සුගයක් ලෙස හඳුන්වන්නේ ඇයිදැයි සාකච්ඡා කරන්න. (ලකුණු 03 යි)
- ඉප්ත සුගය සම්භාව්‍ය සුගයක් ලෙසට දියුණුවීමට බලපෑ සාධක අතර සත්යයක් ආශ්වාමි මෙන්ම දියුණු ආර්ථිකයද බෙහෙවින් හේතු විය.
 - > ඉප්තයන් යටතේ විශාල ප්‍රදේශයක් වසා පැතිරුණ අධිරාජ්‍යයක් පැවතීම.

රාජ්‍ය සේවයේ
සේවයේ සේවයේ

- අසල්වැසි රාජ්‍ය විසින් වෝල ආධිපත්‍යය පිළිගනු ලැබීම:
 - මදුරා නගරය අල්ලාගෙන පාණ්ඩ්‍ය රජු සිරභාරයට ගැනීම.
 - කේරළ හා පාණ්ඩ්‍ය බලය වර්ධනයවීම වැලැක්වීමට උදහසි (කුරුගේ) ආක්‍රමණය කොට යටත් කිරීම.
 - ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු ප්‍රදේශ අල්ලාගෙන V මහින්ද රජු සිරභාරයට ගැනීම.
 - සිහසුන පිළිබඳ අරගලයක් පැවති නැගෙනහිර වාලුකා අගනුවර (වෙංගි) අල්ලාගෙන, තම ආධිපත්‍යය පිළිගත් ඔක්කිවර්මන් එහි රජ කරවීම.
 - ඔක්කිවර්මන්ගේ සොහොයුරු විමලාධිපායට තම දියණිය සරණ පාවාදීම.
 - නැගෙනහිර වාලුකායන්ටද තර්ජනයක් වූ කාලිංගය අල්ලාගැනීම.
 - ලකදිව් හා මාලදිවයින් අල්ලාගැනීම.
 - මයිසූරයේ ප්‍රදේශ කීපයක් අල්ලාගැනීම නිසා බටහිර වාලුකායන් සමඟ ගැටුණද ඔවුන් ජයගත නොහැකිවීම.

රාජ්‍යේන්ද්‍ර වෝල

- I රාජ්‍යේන්ද්‍ර විසින් වෝල ආධිපත්‍යය තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කිරීම:
 - කුංගබදා නදියෙන් මිඩිබට හමුදා මෙහෙයවමින් බෙංගාලයේ ගංගා නදිය දක්වා ජයග්‍රාහී ලෙස සටන් මෙහෙය, වූ නමුත් එම ප්‍රදේශ තම රාජ්‍යයට ඇදා නොගැනීම.
 - ශ්‍රී ලංකාවේ විශාල ප්‍රදේශයක් තකු කරගැනීම. (පොළොන්නරුව මුල් කරගත් වෝල පාලනයක් ඇතිකිරීම.)
 - පාණ්ඩ්‍ය හා කේරළ ප්‍රදේශවල ප්‍රතිරාජ ලෙස තම පුතු පත් කිරීම.
- ඉන්දියානු සාගරයේ සහ චීනය දක්වා වෙළඳ කටයුතු පාලනය කිරීමේ අදහසින් ඒ දිශාවට කළ ආක්‍රමණ හා ඒ ප්‍රදේශ සමග පැවැත් වූ සබඳතා.
 - චීනය සමඟ පුහුද සබඳතා
 - බුරුමය, මලය අර්ධද්වීපය හා චීනය සමඟ වෙළඳ සම්බන්ධතා
 - අග්නිදිග ආසියාව දෙසට ආක්‍රමණ මෙහෙයවීම; නිකොබාර් හා අන්දමන් දූපත් අල්ලාගැනීම. ඊළඟට ශ්‍රී විජය රාජ්‍යය (ජාවා, සුමාත්‍රා, මලය අර්ධද්වීපය).
 - මේ මගින් ඉන්දියන් සාගරයේ හා අග්නිදිග ආසියාකරයේ වෙළඳාම පාලනය කිරීමට වෝලයෝ සමත් වූහ.
- මෙම රජවරුන් දෙදෙනා විසින් අධිරාජ්‍ය වර්ධනය සඳහා ඉටුකළ සේවාවන්
 - අධිරාජ්‍ය පාලන තන්ත්‍රය සකස් කිරීම
 - වාර්මාර්ග දියුණු කිරීම
 - පළාත් පාලනය නව මගකට යොමු කිරීම
 - අධිරාජ්‍ය සතු ඉඩම් නැවත මැනීමේ කටයුතු

(ලකුණු 14 යි)

9. පහත දැක්වෙන මාතෘකා අතුරෙන් ඕනෑම දෙකකට ඓතිහාසික සටහන් ලියන්න.

i. සිව්වන ධර්ම සංඝායනාව

- කනිෂ්ක රජුගේ අනුග්‍රහයෙන් පැවැත්විණ.
- සංඝායනාව පැවැත් වූ ස්ථානය පිළිබඳ මත දෙකකි:
 - කාශ්මීරයේ කුෂ්ධිලවන විහාරය (හිසුං සාං)

o නැගෙනහිර පංචාංශයේ ජලන්දාරය අසල

- සංගායනාවේ ප්‍රධානත්වය වසුම්පු හිමි විසින් දරනු ලැබීම.
- උන්වහන්සේට අශ්වසෝම හිමියෝ සහාය ලැබීම.
- මාස හයක් පමණ ගතවිය; හිසුන් 500ක් පමණ සහභාගී වීම.
- එවකට මහායාන බුදුදහම පිළිබඳ විවිධ මතිමතාන්තර විමසා ශාසනය පිරිසිදු කිරීම අපේක්ෂාව විය. උදා: මහායානය නිකාය 18 කට බෙදී තිබීම.
- මහායාන ත්‍රිපිටකය (අවුවා) සකස්කරන ලද අතර ඒවා තඹ පත්‍රවල ලියා ස්ථූපයක තැන්පත් කළ බව කියවේ - චිනය විභාෂා, සූත්‍ර විභාෂා, අභිධර්ම විභාෂා. චිනයෙන් ලැබී ඇති මහා විභාෂා ඉන් එකකි.
- ථෙරවාදයෙන් වෙන්ව මහායානය වර්ධනයවීමට මෙම සංගායනාව බෙහෙවින් හේතු විය.
- මහායාන අදහස් ප්‍රමුඛත්වයෙහිලා සැලකීම.
- බුදුදහම, විශේෂයෙන් මධ්‍යම ආසියාව දක්වා, ව්‍යාප්තවීම මින් අනතුරුව සිදුවන්නට ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ.

ii. පල්ලව ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය

- පල්ලව යුගයේ දක්නට ලැබුණ ආගමික පුනර්ජීවනය සමග ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේද වර්ධනයක් සිදුවිය.
- දකුණු ඉන්දියාවට නව ආරක ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයක් පල්ලවයන් විසින් හඳුන්වා දෙනු ලැබීම. ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථාන වූයේ කාංචි හා මහාබලිපුරම්.
- ප්‍රධාන ශෛලීන් හතරක් දක්නට ලැබෙන අතර ඒ අතරින් වඩාත්ම ප්‍රචලිතව ඇත්තේ මහේන්ද්‍ර ශෛලිය (මහේන්ද්‍රවර්මන්) හා මාමල්ල (නරසිංහවර්මන්) ශෛලියයි.
- මහේන්ද්‍ර ශෛලිය - කුළුණු සහිත ලෙන් දේවාල, ලෙන ඉදිරිපිට කුළුණු, ලෙන තුළ ශාලා.
- මාමල්ල ශෛලිය - විසිතුරු මණ්ඩප හා රථ. පර්වත භාරා රථ ඉදිකර ඇත. මෙම නිර්මාණ කෙරෙහි බෞද්ධ ලෙන් විහාර සම්ප්‍රදාය බලපා ඇත.
- පසු කාලයේදී ගල් සහ ගඩොල් භාවිතයට දේවාල නිර්මාණය කෙරිණ. කාංචියේ කෙලාසනාර දේවාලය, මහබලිපුරම්හි වෙරළේ දේවාලය.
- ඇතැම් දේවාලවල රජවරුන්ගේ හා ඩිසවුන්ගේ ප්‍රතිමා ඉදිකර ඇත.
- මෙලෙස ලෙන්, රථ, දේවාල ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

- මෙම නිර්මාණ හා සම්බන්ධව විවිධ මූර්ති, විශේෂයෙන්ම සෙල්ලිපි මූර්ති, ඩික්කි හා කුරුණිකු ඔබර අලංකාර කළ කැටයම්, ඊටම ඩික්කිවල ඇති දේව රූ හා ආගමික කර්මාන්ත සහ ලෝකික ජීවිතයේ සිදුවීම් නිරූපණය කරන නිර්මාණ දක්නට ලැබේ.

iii. සිත්තිවලට කෙරුණ අරාබි ආක්‍රමණ

- අරාබීන් සිත්ති (ඉන්දියාව) ආක්‍රමණය කිරීමේදී මුල් වූ සාධක:
 - වෙළඳ බලය ලබාගැනීම
 - ඉස්ලාම් ආගම පැතිරවීම
 - ධනය කොල්ලකෑම
- වරින්වර මුහුදින් හා හෙට්ටිමින් සිත්ති දෙසට ආක්‍රමණ මෙහෙයවීම.
- ධනය කොල්ලකෑමේ අරමුණ ඇතිව කෙරුණ මුල්ම ආක්‍රමණ සාර්ථක නොවීම.
- ඕමර් කාලිෆ්ගේ සමයේ (ක්‍රි.ව. 637) ඉන්දියාවේ බටහිර වෙරළ කොල්ලකෑම් හා පසුව මස්රාන් වෙරළබඩ ප්‍රදේශවලට ආක්‍රමණ කිහිපයක් එල්ල කිරීම.
- මුල්වරට සාර්ථක වූයේ ක්‍රි.ව. 712 සිත්ති ආක්‍රමණයයි.
 - ඉරාක ආණ්ඩුකාර හජ්ජ් ඔෆ් යුසුෆ් විසින් තම බෑණා වූ මහමුද් ඩින් ස්වාසිම් යටතේ හමුදාවක් පැවිම.
 - ලංකා රජු විසින් අරාබි රජු වෙත යැවූ තුඩු පවුරු සහිත යාත්‍රා සිත්ති අසල මුහුදේදී කොල්ලකෑම ලද අතර කොල්ලකරුවන්ට සිත්ති පාලකයා දඩුවම් නොකිරීම ආක්‍රමණයට මුල් වූ බව මුස්ලිම් ලේඛනවල සඳහන් වේ.
 - ප්‍රධාන වරාය වූ දෙබාල් අල්ලාහෙන, සිත්ති පාලක දුබ් ද මරා දැමූ.
 - කොල්ලකෑමත් ධනයෙන් කොටසක් කාලිෆ්වරයාටද ඉතිරිය යුද්ධයට සහභාගි වූ හටයන්ටද බෙදා දීම.
 - ස්වාසිම් විසින් මුල්වරකද අල්ලාගැනීම.
- දුබ්ගේ පරාජයට හේතු ලෙස අරාබි හමුදා ශක්තිය, සේනාපතින්ගේ දුර්වලතම මෙන්ම ඔහුගේ බෞද්ධ වූ ජනයාගේ සහාය නොලැබීම දැක්විය හැක.
- අරාබීන් සිත්ති පාලනය කළේ කෙටි කලකට වුවත් එම පාලනයේ බලපෑම් අතර ඉන්දියාව හා අරාබීන් අතර වෙළඳ සම්බන්ධතා වර්ධනය හා අරාබීන් සිත්ති ප්‍රදේශයේ ජීවිතයේ වැඩි වෙනසක් පෙන්වීම පෙන්වේ.
- ඉරාක ආණ්ඩුකාරයාගේ මරණයට පසුව එහි හටගත් ව්‍යාකූල වාතාවරණය නිසා ස්වාසිම් ආපසු කැඳවීමත් අරාබි පාලකයන් තුළ ඉන්දියාව කෙරෙහි පැවති උනන්දුව අඩුවීමත් රාජපුත්රවරුන්ගේ බලය වර්ධනයවීමත් සිත්ති අරාබි බලය අඩුවීමට හේතුවිය.
- සිත්ති ප්‍රදේශ පාලනයේදී මුස්ලිම්වරුන්ට සහන ලැබීම, හින්දුන්ගෙන් ජනා බද්ධ අයකිරීම, ඉස්ලාම් නීතිය එම ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුවිය. උරුම භාෂාව භාවිතයට පැමිණිම.

- ඉන්දියානු විද්‍යාත්මක දැනුම අරාබිකරයට ව්‍යාප්ත වීම.

iv. හරප්පා ශිෂ්ටාචාරයේ නගර සැලසුම්කරණය

- හරප්පා ශිෂ්ටාචාරයේ නගර නිර්මාණ මොහොත්පොදාගේ හා හරප්පා නගර මුල් කරගෙන අධ්‍යයනය කිරීම.
 - වඩාත් හොඳින් ආරක්ෂාව පවතින නගරය මොහොත්පොදාගේ
 - පැරණිම නගරය හරප්පා යේ සැලකීම.
- කැපි පෙනෙන ලක්ෂණය නම් මේ නගර සැලසුම්කරණය ඉදිකර තිබීමයි.
- නගරවල ප්‍රධාන ලක්ෂණ:
 - මාර්ග පද්ධතිය - උතුරේ සිට දකුණටත් නැගෙනහිර සිට බටහිරටත් දිවෙන සෘජු මාර්ග. මේ මාර්ග පද්ධතිය විසින් නගරය වතුරප්‍රාසාර කොටස්වලට බෙදා තිබීම.
 - කාණු පද්ධතිය - නිවෙස්වල සිට අතුරු මාර්ග එක්සේ මහාමාර්ග දෙපස පිහිටි කාණුවලට පලය බැහැර කිරීම. මෙම කාණු ගවොලින් බැඳ තිබීම.
 - මාර්ග දෙපස නිවෙස් ඉදිකිරීම. කුඩා හා විශාල නිවෙස් මෙන්ම මහල් නිවෙස්ද දක්නට ලැබීම.
 - බොහෝ නිවෙස් දිගු, නාන කාමර, සහ මිදුල සහිතව ප්‍රාසාරයකින් වටව තිබීම.
- ඉදිකිරීම් සඳහා පිළිස්සූ ගවොල් භාවිත කර තිබීම.
- පනාවාසවලින් එපිට විශාල ගොඩනැගිලි පිහිටා තිබීම. හමු වී ඇති නටබුන්වලින් එම ගොඩනැගිලි මොනවාදැයි නිශ්චිතව හඳුනාගත නොහැකිවීම. එහෙත් ඉන් සිටයක් පිළිබඳව අනුමාන නිගමනවලට එළඹ තිබීම.
 - ධාන්‍යාගාරය (මොහොත්පොදාගේ)
 - o එය අවට කම්කරු නිවාස ලෙස සැලකෙන ගොඩනැගිලි පද්ධතියක්
 - o උදුන් හා ධාන්‍ය සැකසීමට භාවිත කළ මෙවලම් අවටින් හමු වී ඇත.
 - නාන තටාකය (හරප්පා)
 - o මොහොත්පොදාගේ
 - o සාක්ෂි සාමර පේළි
 - ආගමික ගොඩනැගිලි හෝ මාලිගා තවමත් හඳුනාගෙන නැත.

(එක් කොටසකට ලකුණු 07 බැගින්)